

עניין: שוחד – שהוא חד

מהר"ל דרך חיים פ"ד מכ"ב

מסכת אבות פ"ד מכ"ב

הוא המביין, הוא הדיין, הוא
 עה, הוא פעל דין, והוא
 עתיד לדון. פרוך הוא,
 שאין לפניו לא עולה ולא
 שבהה ולא משוא פנים
 ולא מקה שוחד, שהכל
 שלו. ודע שהכל לפי

ומענה קשיא שהרי השיי לוקח שוחד
 תשובה ומעשי טובים. ויש לך
 לדעת כי התשובה ומעשים טובים
 שנקראים שוחד רצה לומר כי הוא
 יתברך רוצה בתשובה ומעשים טובים
 מן האדם, ולפיכך דבר זה נקרא שוחד
 אל השיי. ובודאי לא קשיא ואפילו
 לפירו' הרמב"ם ז"ל שפירש לא יקח
 שוחד נאמר על המצות, אינו דומה כי
 מה שאמר לא יקח שוחד היינו שאינו
 לוקח שוחד שיפטור הבעל דין מן הדין
 בשביל שמקבל מזולתו, אבל התשובה
 הוא תקון הדין בעצמו. וזה כי קודם

ותירוין קושיא זאת יש לך לדעת כי
 השוחד שמקבל מאחר נעשה
 עמו דבר אחד כי הוא מקבל מאתו,
 ולכך נקרא שוחד שהוא חד כלומר
 שנעשה הוא והדיין חד, ואז לא נמצא
 הדין מן הדיין כי אין דין רק כאשר
 הדיין נבדל מן הבעל דין שאז הוא דן
 עליו, אבל כאשר נעשה עמו אחד הרי
 אין הדיין נבדל מאותו שהוא דן עליו
 ולא היה זה דין כלל, כאשר אין הדיין
 פועל בדבר שהוא עמו אחד כי אין דבר
 פועל בעצמו. ולפיכך יש לחשוב כי
 הוא יתברך מקבל הכבוד מן האדם
 ונעשה עמו אחד ואין כאן דין כאשר
 הכבוד מן האדם אע"ג שהוא דיין אמת
 סוף סוף אין כאן דין, ולכך אמר שאין
 הדבר כך שהרי הכל שלו ומאחר שהכל
 שלו אין כאן שוחד שיהיה נעשה עם
 הבעל דין אחד, כי אף אם הנבראים
 נותנים כבוד אל השיי מפני שהכל של
 השיי, אין כאן קבלה מזולתו שלא ידין
 אותו מצד שנעשה עמו אחד ולא יהיה
 דין.

ומה שאמרו במדרש תהלים (ש"ט י"ז)
 מלפניך משפטי יצא אמר הקדוש
 ברוך הוא לדוד בחנם בראתי סנהדרין
 לך ודון בפניהם אמר לפניו רבונו של
 עולם כתבת בתורתך לא תקח שוחד
 והם מתיראים ליקח שוחד אבל אתה
 נוטל שוחד מן הרשעים שנאמר ושוחד
 מחק רשעים יוקח אמר הקב"ה לישראל
 בני עד ששערי תשובה פתוחין עשו
 תשובה שאני נוטל שוחד בעולם הזה
 אבל משאני יושב בדין בעולם הבא
 איני נוטל שוחד שנאמר לא ישא פני
 כל כופר ולא יענה כי ירבה שוחד
 ע"כ.

פחד יצחק יוה"כ מאמר לה

הדברים. ולדרכנו נאמר, שבאמת זה הוא החידוש בדברי חכמים
 בילקוט, שאף על פי שקיום שאר המצוות אינו משמש שוחד, מ"ם
 קיום התשובה כן משמש שוחד. והטעם לזה הוא מפני שבאמת
 יש חוק ברזל השולט באדם שאין אדם רואה חובה לעצמו, ואדם קרוב
 אצל עצמו ואין אדם רואה נגעי עצמו. ונמצא, איפוא, דהבעל-תשובה,
 שהתודת לפני קונו ואומר: „חטאתי“ הלא הוא שכר את מחיצת-
 הברזל של אדם קרוב אצל עצמו. דכל זמן שהאדם נמצא בשליטתה
 של המדה הזו של אדם קרוב אצל עצמו, אי אפשר לו בשום אופן לראות
 חובה לעצמו. וזה המתודה ואומר: „חטאתי“. בעל כרחך שהפקיע את
 עצמו מקורבה זו של אדם קרוב אצל עצמו. והלא כל החסרון של שוחד
 מתפרש ששוחד היינו שנעשה חד עם הבעל-דין, וממילא אין הדיין
 רואה חובה לעצמו. ממילא נמצא, שכלפי הבעל תשובה אין בשוחד
 שום חסרון כלל. שמה בכך שהוא נעשה לחד, הרי הבעל תשובה שכר
 בעבודתו את חומת-הברזל של אדם קרוב אצל עצמו. וקורבה זו איננה
 מונעת את הבעל-תשובה לראות ולהתבונן ולדון את נגעי עצמו.
 וזת הוא שאמרו חכמים בילקוט, שהתשובה מתקבלת בתורת שוחד.

